

არგუმენტირებული ესე „მარტო წვრთნა რას იზამს, თუ ბუნებამც არ უშველა“

აღზრდა წარმოადგენს ადამიანის პიროვნების ჩამოყალიბების ერთ-ერთ უმთავრეს საფუძველს. ის იწყება ბავშვობიდან და გრძელდება მთელი ცხოვრების განმავლობაში. აღზრდა არა მხოლოდ ცოდნის მიღებაა, არამედ ფასეულობების, ზნეობრივი პრინციპებისა და პასუხისმგებლობის შეგრძნების განვითარებაც.

სულხან-საბას იგავარკთა კრებული "სიბრძნე სიცრუისა" დიდაქტიკური-ალეგორიული ხასიათის ნაწარმოებია. მასში წამოჭრილი მემკვიდრის აღზრდის საკითხი მეტად მნიშვნელოვანი და საჭიროებოტო პრობლემა იყო იმ ეპოქაში. გონერ მბრძანებელს უნდა ესხნა ქვეყანა განადგურებისა და გადაგვარებისგან. ქვეყნის მმართველი ზნეობრივი მაგალითი უნდა ყოფილიყო ერისათვის. ამასთანავე საბა არამხოლოდ უფლისწულის არამედ საერთოდ ადამიანის აღზრდის მეთოდს, ადამიანის სულიერ წვრთნას ისახავს მიზნად.

სულხან-საბამ აღმზრდელად მრავაჭირგამოვლილი, ობოლი და აქა-იქ ხეტიალში გაზრდილი ლეონი მოგვივლინა. იგი მეტად გონიერი და ბრძენი ადამიანი ჩანდა. ცხოვრებისეულმა გამოცდილებამ მას ბევრი რამ შესძინა. თავისი გონიერება ჭაბუკმა მეფესთან პირველივე შეხვედრისთანავე გამოამჟღავნა, აგრეთვე წინდახედულობაც გამოიჩინა და მეფეს ხელწერილი დაადებინა, რომ არ მოკლავდა სხვა ადამიანების ენის მიტანის გამო.

აკაკი წერეთლის ნაწარმოებში „გამზრდელი“ ჰაჯი უსუფი წარმოადგენს იდეალურ აღმზრდელს. ის არა მხოლოდ ბრძენი, არამედ დისციპლინირებული და სულიერად მდიდარი პიროვნებაა მისი 2 აღზრდილიდან ერთმა სიკეთის და პატიოსნების მხარე აირჩია მეორემ პირიქით. საფარ-ბეგი, ვერაგი, მორალურად გადაგვარებული ადამიანი იყო, ხალხის ტრადიციების უარყოფელი, ძმობის შემლახავისაფარ-ბეგმა შელახა ძიძვილის ოჯახის ტრადიციული სისპეტაკე, არ დაინდო, მისთვის თავგანწირული ძუძუმტე და ამით უმძიმესი სულიერი ტანჯვა მიაყენა მეგობარსაც და აღმზრდელსაც, მაგრამ საფარ-ბეგის უარყოფით თვისებებთან ერთად აკაკი წერეთელი მის ზოგ დადებით თვისებაზეც მიგვანიშნებს. ასე მაგალითად, ჩადენილი მძიმე შეცდომის შეგნებასა და მის შემდგომ სინდისის ძლიერ ქენჯნაზე, დარცხვენილი საფარ-ბეგი ძიძვილს ეუბნებოდა:

„ჩემს სიცოცხლეს სიკვდილი სჯობს,

მომკალ... ტანჯულს რამ მიშველე,

მაზღვევინე, რაც შევცოდე,

სინდისი გამიმთელე...“,

საფარ-ბეგზე დადებითად იმოქმედა ძიძვილის მაღალზნეობრივმა საქციელმა. იგი მზად იყო სიცოცხლის ფასად გამოესყიდა თავისი დანაშაული. გამზრელს დაწვრილებით უამბო ყველაფერი და შემართული დამბაჩის მორჩილებით გულ-მკერდს უშვერდა. ავტორის თქმით აღმზრდელი - ჰაჯი-უსუფი ცნობილი იყო თავისი ჭკუითა და გონებით. მას შეგნებული ჰქონდა თავისი მოვალეობის პასუხისმგებლობა. მას მრავალი თავადიშვილი ყავდა აღზრდილი და მათ უპირველეს ყოვლისა ზნეობრივ სინდისს ასწავლიდა. მისი რწმენით აღმზრდელმა პასუხი უნდა აგოს თავისი

აღზრდილის ქცევასა და მოქმედებისთვის. ამიტომაც იგი მუხლმოდრეკილსა და მკერდმიშვერილ საფარ-ბეგს ეუბნებოდა:

„შენ სიკვდილის რა ღირსი ხარ?!

სასიკვდილო მე ვარ მხოლოდ,

რომ კაცად ვერ გამიზრდისხარ!

წარმოსთქვა და საფეთქელში

მიიჭედა ცხელი ტყვია!..

ჩაიკეტა სულთამბრძოლი,

წამლის კვამლში გაეხვია...”

ჰაჯი-უსუბი ზნეობრივი სისპეტაკის განსახიერება იყო. მას ღრმად ჰქონდა შეგნებული მოვალეობა და პასუხისმგებლობა საზოგადოების წინაშე.

ადამიანის აღზრდაში აკაკი, მართალია, აღმზრდელის გადამწყვეტ როლს ანიჭებს, მაგრამ იქვე უმატებს;

„მაგრამ მართო წრთვნა რას იზავს

თუ გუნებასაც არ უშველა?!“

ეს ნაწარმოებები გვასწავლის რომ აღზრდილი და აღმზრდელი ერთმანეთთან მჭიდროდაა დაკავშირებული. ნაწარმოებებიდან ნათლად ჩანს რომ მხოლოდ აღაზრდა არაა მთავარი კაცობა მხოლოს სწავლით და აღზრდით არ მიიღწევა მას უნდა ჰქონდეს შინაგანი სამყარო.

აღზრდისა და განათლების პროცესში მნიშვნელოვანი არა მხოლოდ ცოდნის მიწოდებაა, არამედ ადამიანის სულიერი და ზნეობრივი განვითარება. აღმზრდელის როლი კრიტიკულად მნიშვნელოვანია — ის არა მხოლოდ ასწავლის, არამედ საკუთარ მაგალითზე აჩვენებს, როგორ უნდა იცხოვრო ღირსეულად. თუმცა, მისი შრომა სრულფასოვანია მხოლოდ მაშინ, როცა აღსაზრდელი გულწრფელად ცდილობს სიკეთისა და ჭეშმარიტების გზით სიარულს. სულხან-საბასა და აკაკი წერეთლის ჩანაწერები გვასწავლიან, რომ ზნეობრივი სინამდდე და ადამიანის შინაგანი სულიერება ერთმანეთთან შეუთავსებლად და დაკავშირებული. ჭეშმარიტი ადამიანობა იმოდის იქ, როცა სწავლა, აღზრდა და შინაგანი სულიერი წადილი ერთიან მთლიანობაში ერწყმის ერთმანეთს.